

Ekonomiavdelningen

Österåkers ekonomiska uppföljning oktober 2023

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Omvärldsfaktorer och lokal utveckling.....	4
3	Utfall för perioden.....	7
4	Bokslutsprognos.....	8
5	Centrala poster.....	10
6	Egen regi.....	14
7	Investeringar.....	16
8	Finansiella tillgångar.....	17
9	Ekonomiska sammanställningar.....	18

I Inledning

I enlighet med fastställda rutiner för ekonomiska uppföljningar ska Kommunstyrelsens förvaltning redovisa bokslutsprognos per 2023-12-31 för Österåkers kommun. Kommunens finansiella mål följs upp och avstämningar i förhållande till budget 2023 görs under året. Fokus ska vara på en säker prognos och analys, samt uppföljning av åtgärdsplaner för att fortsatt upprätthålla en god ekonomisk hushållning.

2 Omvärldsfaktorer och lokal utveckling

För att kunna planera och förutse utvecklingen för Österåker är det viktigt att vara medveten om de omvärldsfaktorer som påverkar kommunens utveckling. I månadsuppföljningen för oktober ligger fokus på konjunkturläget, arbetsmarknad och befolkningsutveckling.

2.1 Konjunkturläget

Efter år av pandemi och krig står världen inför en lågkonjunktur. Europa och USA har drabbats av hög inflation, då utbudstörningar har påverkat prissättningen.

Inflationen för oktober uppgick till 4,2 procent enligt KPIF (Konsumentprisindex med fast ränta). I september låg KPIF inflationen på 4,0 procent. Uppgången i inflationen från september till oktober beror på tillfälliga låga elpriser i grund (oktober 2022). Elpriserna bidrar stort till minskad inflation, de har minskat nästan 30 procent de senaste 12 månaderna, men steg något från september till oktober. Inflationen exklusive räntor och energipriser (KPIF-XE), också kallad underliggande inflation, ligger på 6,1 procent i oktober. Det är en nedgång i inflationstakten med 0,8 procentenheter från september där KPIF-XE låg på 6,9 procent. KPI (inkluderat både ränteeffekt och energipriser) ligger på 6,5 procent, vilket är samma nivå som i september. Oktobers KPI ligger till grund för hyreshöjningarna för 2024.

Riksbanken har för att få bukt med inflationen kontinuerligt höjt styrräntan. Styrräntan landar på 4,0 procent efter den senaste höjningen i september 2023. Målet för inflation är 2,0 procent mätt med KPIF, samt att riksbanken lyckas få ned inflationen till målet inom rimlig tid. Riksbanken ger sitt nästa räntebesked 23 november.

Kronan har försvagats de senaste två åren. Den svaga kronan bidrar till att hålla inflationen uppe då produktionen och priserna hålls höga på grund av hög efterfrågan på export samt att import blir dyrare för Sverige, vi får en importerad inflation. Riksbanken ser förutom höjd styrränta även ökad försäljning av statsobligationer som ett viktigt verktyg för att både stärka kronan och dämpa inflationen.

Svenska hushåll är räntekänsliga till följd av hög belåningsgrad och korta räntebindningstider. Hushållen drar därför ned konsumtionen då deras disponibla inkomster minskar, vilket leder Sverige in i en lågkonjunktur som förväntas bestå fram till 2025. Hög inflation och stigande räntor gröper ur hushållens köpkraft.

De stigande räntorna har en stark påverkan på bostadsmarknaden med färre affärer och sjunkande bostadspriser som följd. Bostadspriserna förväntas falla ca 20 procent från pristoppen i februari 2022.

BNP utvecklingen i Sverige minskade med 0,5 procentenheter i september jämfört med föregående månad. Aktiviteten i svensk ekonomi har sjunkit under 2023 och förväntas få en negativ BNP-utveckling 2023. 2024 kommer

bli marginellt bättre. Svensk ekonomi bedöms därför vara i lågkonjunktur mellan 2023-2025. Först 2026 bedöms återhämtningen ta fart.

Inflationen i omvärlden har börjat sjunka. I USA har Federal Reserve höjt styrräntan till intervallet mellan 5,25-5,50% och valde att inte höja styrräntan mer vid senaste mötet. Arbetslösheten förväntas stiga under hösten. Dock förväntas USA klara sig från en recession vilket är en positiv kraft för världsekonomin.

Kinas ekonomi står inför utmaningar, främst på grund av fastighetsmarknaden i Kina som är högt skuldsatt. Utöver det finns även geopolitiska spänningar mellan Kina och USA som försvårar det ekonomiska läget.

Tysklands ekonomi går sämre än tidigare prognoser och beräknas få en negativ BNP utveckling för 2023. Sverige exporterar en stor del av sin export till Tyskland och kommer att känna av att Tysklands ekonomi går på sparlåga.

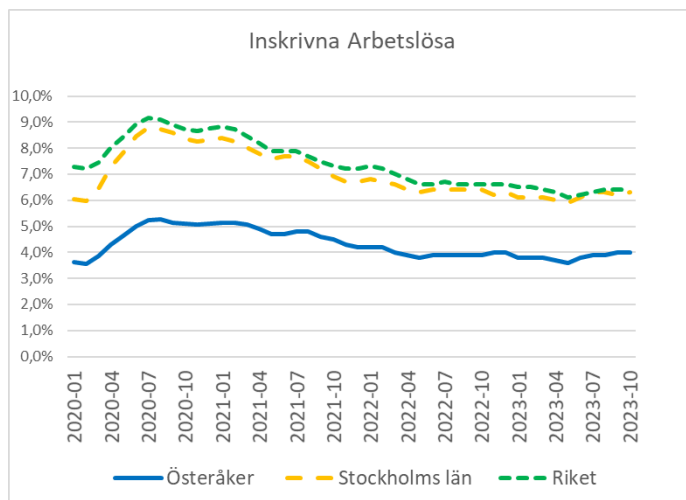
Den pågående konflikten i mellanöstern mellan Israel och Palestina är en osäkerhetsfaktor i omvärlden som kan få ekonomiska effekter på energipriser vilket kan påverka inflationen ytterligare.

2.2 Arbetsmarknad

Svensk arbetsmarknad har utgjort en motkraft och gått emot tidigare prognoser där sysselsättningen har hållits högre än förväntat. Under andra halvan av 2023 har arbetslösheten börjat öka. Antalet arbetslösa är ungefär samma som föregående år, men antalet nya lediga jobb minskar i platsbanken (arbetsförmedlingen) samtidigt som antal varsel ökar jämfört med föregående år. Framför allt varslades personer inom bygg och industri.

För Österåker var cirka 1472 personer inskrivna hos Arbetsförmedlingen i oktober 2023, vilket är en ökning med omkring 80 personer jämfört med oktober 2022. Arbetslösheten var 4,0 procent i Österåker i oktober 2023 enligt Arbetsförmedlingens registerbaserade statistik, vilket är en ökning med 0,1 procentenheter jämfört med samma period 2022. I länet som helhet ligger arbetslösheten betydligt högre på 6,3 procent, en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med oktober 2022. De som fortsatt har det svårast på arbetsmarknaden är unga och utrikes födda. För unga och utrikesfödda i Österåkers kommun ligger arbetslösheten i oktober 2023 på 11,8 procent.

Arbetslöshet öppet arbetslösa och sökande i program för riket, Stockholms län och Österåker, 16-64 år

Arbetslöshet för riket, Stockholms län samt Österåkers kommun

	Österåker	Stockholms län	Riket
16-64 år	4,0 %	6,3 %	6,4 %
Utrikes födda	9,4 %	12,2 %	15,2 %
Ungdomsarbetslöshet 18-24 år	5,6 %	7,0 %	8,0 %
Utrikes födda, 18-24 år	11,8 %	12,0 %	14,3 %

Källa: Arbetsförmedlingen

2.3 Befolkning

Befolkningsökningen i Österåkers kommun har saktat in under 2023 jämfört med tidigare prognoser. Då bostadsmarknaden har bromsat in kraftig pga. inflationen och höga räntor så reviderades befolkningsprognosen i juni. Den ursprungliga befolkningsprognosen låg på en befolkningsökning på ca 630 personer. Den reviderade prognosen uppskattar att befolkningen under året ökar med ca 440 personer. Befolkningsprognosen är baserad på kommunens nybyggnationsprognos.

Statistiken för september visar att befolkningstillväxten står still för september. Kommunen har per september ett invånarantal på 49344, vilket är en ökning med 206 personer sedan årets början. Fler har flyttat ut från kommunen än in i den. Framst sker utflyttningen till andra län inom Sverige, inom Stockholms län har Österåker ett positivt flyttnetto.

En typisk person som flyttar in i kommunen är i trettioårsåldern och har barn i förskoleåldern. En representativ person som lämnar kommunen är mellan år 19-30 år.

3 Utfall för perioden

Kommunen redovisar ett positivt resultat för perioden om 184,4 mnkr. Jämfört med periodens budget innebär det en positiv avvikelse om 153,2 mnkr. Det balanskravsjusterade resultatet (det vill säga exklusive reavinster på såld mark och marknadsvärdesförändring av placerade medel) uppgår till 156,8 mnkr, vilket är en avvikelse mot periodens budget med 125,6 mnkr.

Nämndernas utfall visar en positiv avvikelse om 6 mnkr jämfört med periodens budget. Fem nämnder redovisar en positiv avvikelse i förhållande till periodbudgeten, där Kommunstyrelsen (KS), Utbildningsnämnden (UBN), Socialnämnden (SN) och Vård- och omsorgsnämnden (VON) har de största positiva avvikelserna. För KS är en delförklaring till avvikelserna att kostnader ligger linjärt fördelade inom budgeten. För UBN är den största avvikelserna inom hemkommunen och beror på lägre volymer än budgeterat, främst inom grundskole- och gymnasieverksamheten. För SN är det främst lägre kostnader för placerade barn och unga, men också lägre kostnader för missbruk vuxna som förklarar överskottet. För VON avser budgetavvikelsen främst lägre volymer inom särskilt boende under årets första kvartal. Senare har nämnden sett en förflyttning från hemtjänst till särskilt boende.

Utfall jan-oktober 2023

Belopp i mnkr	Period jan-oktober		
	Utfall	Budget	Avvikelse
Kommunfullmäktige	-7,6	-7,6	0,0
Överförmyndarnämnden	-5,1	-4,2	-0,9
Kommunstyrelsen	-194,0	-197,5	3,5
Varav Tekniskt utskott	-104,3	-101,6	-2,8
Kultur- och fritidsnämnden	-106,3	-103,7	-2,6
Utbildningsnämnden	-1 127,6	-1 129,9	2,3
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	-27,9	-27,6	-0,2
Vård- och omsorgsnämnden	-572,7	-577,5	4,8
Socialnämnden	-82,5	-88,5	6,0
Byggnadsnämnden	-8,3	-6,6	-1,6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-6,7	-7,9	1,2
Summa nämnder	-2 138,6	-2 151,1	12,5
Centrala poster	2 323,0	2 182,3	140,7
Summa inkl centrala poster	184,4	31,2	153,2
Balanskravsjusterat resultat	156,8	31,2	125,6

Centrala poster visar för perioden en positiv avvikelse jämfört med budget om 140 mnkr. Det beror främst på realiserade finansiella intäkter vid marknadsvärdering av placerade medel, men även högre skatteintäkter och bidrag i utjämningsystemet än budgeterat. Se vidare information under avsnitt 5 "Centrala poster" för kommunens helårsprognos.

4 Bokslutsprognos

Budgeterat resultat 2023 är enligt beslut i Kommunfullmäktige 38 mnkr och prognostiserat balanskravsresultat för Österåkers kommun per oktober månad uppgår till 155 mnkr, 117 mnkr bättre än budgeterat.

Utfall helår 2023

Belopp i mnkr	Helår 2023		
	Budget	Prognos	Avvikelse
Kommunfullmäktige	-9,1	-9,1	0,0
Överförmyndarnämnden	-5,1	-5,7	-0,6
Kommunstyrelsen	-237,0	-237,0	0,0
<i>Varav Tekniskt utskott</i>	-121,4	-126,0	-4,6
Kultur- och fritidsnämnden	-123,8	-125,3	-1,5
Utbildningsnämnden	-1 357,3	-1 357,3	0,0
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	-31,2	-32,0	-0,8
Vård- och omsorgsnämnden	-693,0	-687,0	6,0
Socialnämnden	-107,2	-102,2	5,0
Byggnadsnämnden	-7,7	-10,5	-2,8
Miljö- och hälsoskyddsstyrelsen	-9,3	-8,5	0,8
Summa nämnder	-2 580,8	-2 574,6	6,2
Centrala poster	2 618,8	2 757,2	138,4
Summa inkl centrala poster	38,0	182,6	144,6
Balanskravsjusterat resultat	38,0	155,0	117,0

Nämndernas samlade bokslutsprognos är 6 mnkr bättre än budget.

Negativa avvikelser som uppstår under innevarande budgetår ska så långt det är möjligt hanteras av nämnderna inom tilldelad budgetram. I de fall avvikelser inte går att hantera inom tilldelad budgetram, exempelvis kopplat till större förändringar i volymer, kommer dessa istället hanteras i kommande års budget, där nämnderna kompenseras för volymförändringar.

Kultur- och fritidsnämnden (KFN) prognostiserar en negativ avvikelse om 1,5 mnkr. 0,5 mnkr med anledning av högre hyreskostnader än budgeterat för bibliotek. Hyran justerades vid årsskiftet enligt avtal med 10,9 procent. 1 mnkr kopplat till musikskolan i egen regi som har för höga fasta kostnader i förhållande till elevvolymen. Färre elever söker sig till musikskola inom kommunen, både privata och kommunala, jämfört med antal elever före pandemin. Förvaltningen jobbar vidare med ekonomisk styrning av verksamheten under hösten.

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden (NAN) prognostiserar en negativ avvikelse om 0,8 mnkr med anledning av för höga fasta kostnader i förhållande till elevunderlaget. Ny rektor från 1 April fortsätter arbetet med att skapa förutsättningar för en budget i balans och en verksamhet anpassad till efterfrågan.

Byggnadsnämnden (BN) ser en tydlig minskning av inkommande bygglovsansökningar och prognostiserar en negativ avvikelse om 2,8 mnkr kopplade till lägre bygglovsintäkter.

Vård- och omsorgsnämnden (VON) prognostiserar en positiv avvikelse om 6 mnkr med anledning av lägre volymer än budgeterat. Avvikelsen är främst kopplad till volymavvikelser inom Barn och Unga, Hemtjänst och Vuxenpsykiatri. En av förklaringarna är ett minskat behov inom korttidsvistelse, ledsagning och avlösning. En förflyttning av volymer har skett från hemtjänst till särskilt boende utan att volymerna inom hemtjänsten fyllts upp och behovet av stödboende har minskat under året.

Socialnämnden (SN) prognostiserar en positiv avvikelse om 5 mnkr med anledning av lägre kostnader för placerade barn och unga samt färre placeringar inom missbruk vuxna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) prognostiserar en positiv avvikelse mot budget om 0,8 mnkr med anledning av något högre intäkter än budgeterat.

Övriga nämnder redovisar prognoser i enlighet med budget.

De nämnder som prognostiserar en negativ avvikelse mot budget ska ta fram åtgärdsplaner för budget i balans. Dessa ska fastställas i respektive nämnd.

5 Centrala poster

Budget för 2023 räknades fram med förutsättningar om ett befolkningsantagande om 49 900 per den 1 nov 2022. Faktiskt utfall blev 49 070 vilket lett till ett större bidrag för kommunen i utjämningsystemet. Bland annat erhåller kommunen ersättning kopplat till en så kallad eftersläpningseffekt, eftersom kommunen relativt riket vuxit snabbare sett under de senaste 5 åren. I december 2022, efter att kommunen antagit budget för verksamhetsår 2023 i Kommunfullmäktige, presenterade den då nya tillträdande regeringen en utökning av generella stadsbidrag till kommunerna med 4,2 miljarder. Med anledning av ovan visar prognosen för utjämningsystemet en positiv avvikelse mot budget med 42 mnkr.

I bokslutet för 2022 reserverades en justering av skatteintäkterna, en så kallad slutavräkning, motsvarande en prognostiserad skatteunderlagstillväxt för riket under 2022 om cirka 5,2 procent. Det är en förbättring med 1,4 procentenheter från, den av regeringen fastställda, nivån på 3,8 procent motsvarande 1 171 kr per invånare. SKR:s senaste prognoser visar en uppräknings om 5,6 procent för 2022, vilket innebär 1 350 kr per invånare, alltså ytterligare 179 kr per invånare utöver det som reserverades i bokslutet.

Slutavräkningen för 2023 har förbättrats jämfört med budget. Dels med anledning av prognosförbättringen för 2022 men också drivet av att den prognostiserade långsammare tillväxt av lönesumman under 2023 skjuts fram något eftersom arbetsmarknaden visat på en starkare motståndskraft än tidigare prognostiserat. Prognosförbättringen innebär en högre uppräknings av slutavräkningen för 2023 på 394 kr per invånare. Prognosen för skatteunderlagstillväxten för 2023 är väldigt osäker och skatteintäkterna kan komma att revideras under året genom att slutavräkningen både för innevarande år och föregående år förändras. Slutligt beskattningsutfall för 2022 presenteras av Skatteverket i december 2023.

Belopp i mnkr	Period jan-oktober			Helår 2023		
	Utfall	Budget	Avvikelse	Budget	Prognos	Avvikelse
Nämndernas nettokostnad	-2 138,6	-2 151,1	12,5	-2 580,8	-2 574,6	6,2
Intern kapitalkostnad	11,0	10,8	0,1	13,0	13,0	0,0
Statsbidrag, maxtaxa mm	13,2	9,2	4,0	11,0	16,9	5,9
Exploateringsintäkter	15,0	4,2	10,8	5,0	15,0	10,0
Pensioner, regleringspost	-77,0	-71,7	-5,4	-86,0	-69,6	16,4
Lokaler	5,4	0,0	5,4	0,0	8,0	8,0
Oförutsedd verksamhet	-9,6	-8,3	-1,3	-10,0	-25,0	-15,0
Verksamhetens nettokostnad	-2 180,7	-2 206,9	26,2	-2 647,8	-2 616,3	31,5
Skatteintäkter	2 027,4	1 977,0	50,4	2 372,4	2 399,4	27,0
Utjämningsystem mm	233,7	196,3	37,5	235,5	277,5	42,0
Fastighetsavgift	99,7	98,3	1,4	118,0	119,6	1,6
Finansiella intäkter	59,0	10,8	48,2	12,9	61,4	48,5
Finansiella kostnader, inkl RBC och pension	-54,7	-44,2	-10,5	-53,0	-58,9	-5,9
Årets resultat	184,4	31,2	153,2	38,0	182,6	144,6
Balanskravsjustering	-27,6	0,0	-27,6	0,0	-27,6	-27,6
Balanskravsjusterat resultat	156,8	31,2	125,6	38,0	155,0	117,0

Under 2023 fortsätter kommunen att ordna boende och utbildningsplatser till flyktingar från Ukraina. Kommunen ersätts under 2023 med ett generellt statsbidrag, Tillfälligt stöd med anledning av kriget i Ukraina, och via en schablonmässig ersättning från Migrationsverket. Ersättningarna täcker kommunens kostnader för åtagandet med ett prognostiserat överskott om 6 mnkr.

Ersättningen för maxtaxan inom förskoleverksamhet har fastställts till 11,5 mnkr vilket är 0,5 mnkr högre än budget och förklaras genom att nivån för 2023 inte är känd i samband med budgetarbetet, utan prognosen utgår från föregående års nivå med en viss försiktighet. Kommunen har under året sökt och erhållit 1,6 mnkr för elprisstöd kopplat till höga elkostnader under framförallt 2022. Total prognos för statsbidrag uppgår till 16,9 mnkr vilket är en positiv avvikelse om 5,9 mnkr

Under April månad skedde slutregleringen av aktieöverlåtelsen för ÖGAB Fastighet 6 AB. I avtalet kom båda parterna överens om en ersättning för förlorade framtida intäkter för kommunen med koppling till fastigheten Österåker Hagby 1:98 varvid en kompensation om 7 mnkr erlagts kommunen. Under Juni månad genomfördes försäljningen av fastighet i Svinninge 1:99 Björnhammarsvarvet, vilket genererat en reavinst om 3,9 mnkr.

I december 2021 gjordes en överenskommelse mellan SKR och de fackliga organisationerna gällande en modernisering av det kommunala pensionssystemet. Det nya avtalet AKAP-KR gäller från och med 2023 och är

helt avgiftsbestämt och innebär en ökning av pensionsavgiften. Personer födda före 1986 med en pensionsgrundande inkomst över 7,5 prisbasbelopp fick under våren ett erbjudande om att byta till AKAP-KR eller ligga kvar i nuvarande pensionslösning. Valet gjordes under maj månad och ca 14 procent valde att byta avtal. Pensionskostnader, både pension och finansiella kostnader, prognostiseras till cirka 103 mnkr, vilket är 16,4 mnkr lägre än budget med anledning av lägre pensionskostnader innevarande år som en effekt av anställdas val.

Under juni månad har överenskommelse skett om att belasta central budgetpost oförutsett med 7,1 mnkr avseende utredningar av strategisk karaktär för kommunen. Totalt kan Samhällsbyggnadsförvaltningens delar inom kommunstyrelsen (SBF-KS) belasta kostnadsposten oförutsett med 4,4 mnkr. Kommunstyrelsens förvaltning (KSF) kan belasta kostnadsposten med 2,7 mnkr. I samband med slutregleringen av ÖGAB Fastighet 6 AB erhåll kommunen en ersättning för ett framtida åtagande om att bygga en väg på fastigheten, detta är hanterat som en avsättning och belastar kostnadsposten oförutsett. I oktober fattar kommunstyrelsen beslut om Kvalitetshöjande åtgärder och insatser inom Österåkers kommun, om totalt 9,5 mnkr och belastar kostnadsposten oförutsett. Total prognos för oförutsett uppgår till cirka 25 mnkr, vilket är en negativ avvikelse mot budget om 15 mnkr.

Den snabba utvecklingen av riksbankens styrränta har gett effekt även på kommunens likvidkonto i banken. I oktober uppgick räntan till 3,73 procent. Detta föranleder en prognostiserad ränteintäkt för kommunen om cirka 5,7 mnkr.

Förvaltningen, tillsammans med Söderberg och Partners ser löpande över exponeringen i kommunens portföljer för placerade medel. I samband med att försäljning av värdepapper har genomförts har finansiella intäkter och kostnader realiserats och påverkar prognosen positivt med 3,1 mnkr. Se vidare information under finansiella tillgångar.

Kommunen har avsatta medel för medfinansiering av Roslagsbanans utbyggnad. I avtalet anges att beloppen är angivna i prisnivå för januari 2016. Beloppen ska räknas om med hänsyn till förändringen i KPI från januari 2016 tills dess att betalning erläggs enligt en överenskommen betalningsplan. I enlighet med rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) har kommunen gjort en nuvärdesberäkning av avsättningen. Som en del i budgetposten för finansiella kostnader ingår förändrad indexering och nuvärdesberäkning av avsättningen med 8 mnkr. Förvaltningen följer utvecklingen av hur inflationstakten kommer påverka avsättningen på helårsbasis. Givet SKR:s, samt andra prognosmakares, aktuella prognoser för KPI de närmsta åren pekar prognoserna mot att avsättningen kan behöva minskas vid årsbokslutet. I prognosen för finansiella kostnader ingår antagande om att kostnadsposten på 8 mnkr inte kommer användas under året. Slutlig beräkning av avsättningen kan komma att generera ett positivt överskott för finansiella poster som inte är beaktad i kommunens prognostiserade resultat per oktober.

Förändringen av marknadsvärdet i kommunens portföljer med värdepapper både gällande överlikviditet och placerade medel för pensioner bokförs löpande. För jämförbart resultat över tid elimineras effekten av marknadsvärderingarna, vilket ger det balanskravsjusterade resultatet. För perioden uppgår den bokföringsmässiga marknadsvärdesförändringen till 23,7 mnkr (netto).

6 Egen regi

I och med den nya mandatperioden infördes en ny nämndstruktur och kommunen frångick beställar-/utförarmodellen till förmån för en linjeorganisation. Detta innebär att arbetet med månatlig uppföljning av utfall samt framtagande av prognos nu sker på respektive verksamhetsområdes nämnd och är inkluderat i nämndernas prognoser för helåret. Se kapitel 3-4.

Nedan redovisas verksamheterna i egen regi sammanslaget.

Belopp i mnkr	Period jan-oktober			Helår 2023		2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Budget	Prognos	Utfall
Förskola	0,0	0,2	-0,2	0,0	0,0	1,3
Grundskola	-14,5	-0,9	-13,6	0,0	-13,5	-0,4
Gymnasie	-1,8	0,0	-1,8	0,0	-1,5	-0,8
Komvux	-1,7	-1,4	-0,3	0,0	-0,8	-2,0
Äldreomsorg	-0,7	0,1	-0,8	0,0	-1,0	-1,7
Funktionsnedsättning	-7,3	-0,1	-7,3	0,0	-7,0	-4,2
Fritid	-10,8	-10,1	-0,8	0,0	-1,5	-1,4
Måltid	-0,9	-0,7	-0,2	0,0	0,0	-0,1
PF stab	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	-1,5
Summa	-37,1	-12,9	-24,2	0,0	-25,3	-10,7

Utfall för stab är till största del inkluderad i verksamheternas utfall 2023, den del som redovisas för 2023 hör till verksamheter inom äldreomsorg och funktionsnedsättning.

Egen regi visar för perioden en negativ avvikelse om 24,2 mnkr och prognosen för helåret är -25,3 mnkr.

Förskolan prognosticerar en budget i balans. Antalet inskrivna barn är några fler än budgeterat men motverkas av ett ökat antal barn på deltid och färre små barn än budgeterat.

Grundskolan prognosticerar en negativ avvikelse om 13,5 mnkr kopplat till lägre volymer av elever än förväntat, i kombination med för hög bemanning i förhållande till antal elever. Avvikelsen i volym beror dels på att färre elever flyttar in till kommunen än prognosticerat men även att närliggande fristående grundskolor med kö tar in fler elever i sina klasser än tidigare. Vidare prognosticerar gymnasieskola en negativ avvikelse om 1,5 mnkr till följd av högre kostnader för introduktionsprogram samt en högre personalkostnad förknippat med förstärkning vid frånvaro.

Komvux prognostiserar en negativ avvikelse om 0,8 mnkr med anledning av för höga fasta kostnader i förhållande till elevunderlaget. Ny rektor från 1 April fortsätter arbetet med att nå en budget i balans.

Verksamhetsområdena äldreomsorg och funktionsnedsättning prognostiserar sammanlagt en negativ avvikelse om 8 mnkr. Det beror framförallt på högre personalkostnader än budgeterat på grund av utmaningar i att få in vikarier vid sjukdom bland personalen, men även att anställda inom gruppboendena måste jobba mer då flertalet av de äldre brukarna inte kan gå på daglig verksamhet. Detta har genererat mer övertid och mer timmar för de som

arbetar. Arbetet pågår med att minska behovet av vikarier och nyttja befintlig personal mellan olika boenden på ett mer effektivt sätt.

Inom verksamhetsområdet fritid är det musikskolan som bidrar till en negativ prognos om 1,5 mnkr. Anledningen är för höga fasta kostnader i förhållande till elevunderlaget. Förvaltningen jobbar vidare med ekonomisk styrning av verksamheten under hösten.

Beslutad peng för egen regi utgör yttersta ram för verksamheten. Beslut som fattas inom nämnd ska rymmas inom tilldelad ram. De verksamheter som prognostiserar en negativ avvikelse mot budget ska ta fram åtgärdsplaner för budget i balans. Dessa ska fastställas i respektive nämnd.

7 Investeringar

Nettobudget för investeringsutgifter 2023 uppgår till 106 mnkr. Det fördelas mellan Kommunstyrelsens Tekniska utskott (102 mnkr, varav 108 mnkr är investeringsutgifter och 6 mnkr är investeringsinkomster), och Kommunstyrelsens förvaltning (4,0 mnkr). Investeringar redovisas på projektnivå enligt kommunens ekonomiska styrregler (se avsnitt 8.4). Löpande under året kan det ske förändringar inom projekten av flera anledningar, till exempel på grund av tidigareläggningar eller förseningar av projektstarter. Som framgår av nedanstående sammanställning finns det avvikelser mellan projekt. Sammanställningen visar de projekt som har störst avvikelse och/eller de projekt där budgetrevideringar skett.

Nettoutfallet för perioden uppgår till 67,5 mnkr och prognosen är 10,4 mnkr lägre investeringsutgifter i förhållande till budget.

- *Projektområde trafikåtgärder.* Försenad projektstart inom projekt Söralidsvägen etapp 2 och 3 har lett till att färre åtgärder än planerat beräknas genomföras under året. Det innebär att prognos för projektområdet är 4 mnkr vilket är 6,8 mnkr lägre än budget för innevarande år.
- *Projektområde gång och cykelvägar.* Beviljad statlig medfinansiering förutsätter att projektet Trälhavsvägen färdigställs under 2023 vilket innebär en kortare tidsplan än ursprungsplanen. Detta ger högre utgifter för innevarande år och en avvikelse mot budget med 4,8 mnkr.
- *Projektområde kultur och fritid.* Färre åtgärder än tidigare planerat kommer genomföras inom projektområdet. Detta ger lägre utgifter för innevarande år och en avvikelse mot budget med 3,3 mnkr.

Övriga projektområden visar mindre avvikelser mot budget. Vissa åtgärder utgår andra planerade åtgärder skjutits till 2024 vilket sammanlagt leder till en avvikelse om 4 mnkr lägre än budget.

8 Finansiella tillgångar

Kommunen har placerat medel i två olika portföljer: pension respektive överlikviditet. Den totala marknadsvärdesökningen under året uppgår vid utgången av oktober månad till 21,9 mnkr. Kommunen har dessutom placerat medel i en likviditetsportfölj under 2022. Det är framförallt en räntebärande placering, som ger kommunen avkastning och samtidigt är möjlig att använda för att, vid behov, förstärka kassan. De placerade medlen klassificeras som omsättningstillgångar och är kontinuerligt föremål för köp och försäljning. För bevakning och rapportering av portföljerna samarbetar kommunen med Söderberg och Partners Placeringsrådgivning AB.

Placering av medel om 130 mnkr har gjorts enligt kommunens policy för förvaltning av pensionsmedel. Vid utgången av oktober månad 2023 var cirka 62 procent av medlen placerade inom räntepapper och 38 procent inom aktierelaterade instrument. Totalt har tillgångarna i pensionsportföljen ett marknadsvärde om cirka 195 mnkr den sista oktober 2023.

Överlikviditet om 300 mnkr placerades 2014 och ytterligare 100 mnkr placerades under 2017 i enlighet med Kommunfullmäktiges policy för överlikviditet. Vid utgången av oktober 2023 var cirka 78 procent av medlen placerade inom räntepapper och 22 procent inom aktierelaterade instrument. Marknadsvärdet på tillgångarna i portföljen var cirka 459 mnkr den sista oktober 2023.

Nedviktning och uppviktning har genomförts på grund av pandemin och på grund av krigsutbrottet i Ukraina och dess påverkan på de globala finansmarknaderna. Nedviktning och uppviktning har genomförts enligt förvaltarens bedömning och i linje med kommunens placeringspolicys och modell för förvaltning av portföljerna. Modellen är reaktiv, vilket innebär att när förutbestämda kriterier uppfylls sker en ned- eller uppviktning i en, av modellen, begränsad omfattning.

Från och med januari 2019 gäller den nya bokförings- och redovisningslagen, som innebär nya regler för värdering av finansiella instrument. Finansiella medel som innehåses för att generera avkastning eller värdestegring ska värderas till verkligt värde. Orealiserade vinster/förluster i värdepapper ska inte beaktas vid beräkningen av årets resultat efter balanskravsjusteringar.

Två rapporter från Söderberg och Partners är bifogade som bilaga 2 och 3.

9 Ekonomiska sammanställningar

9.1 Sammanställning av driftbudget och bokslutsprognos för 2023

Resultatbudget, Utfall 2022 är omräknat enligt 2023 års nämndsstruktur

Belopp i mnkr	Period jan-oktober			Helår 2023			2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Budget	Prognos	Avvikelse	Utfall
Kommunfullmäktige	-7,6	-7,6	0,0	-9,1	-9,1	0,0	-8,6
Överförmyndarnämnden	-5,1	-4,2	-0,9	-5,1	-5,7	-0,6	-4,7
Kommunstyrelsen	-194,0	-197,5	3,5	-237,0	-237,0	0,0	-240,7
Varav Tekniskt utskott	-104,3	-101,6	-2,8	-121,4	-126,0	-4,6	-160,1
Kultur- och fritidsnämnden	-106,3	-103,7	-2,6	-123,8	-125,3	-1,5	-109,5
Utbildningsnämnden	-1 127,6	-1 129,9	2,3	-1 357,3	-1 357,3	0,0	-1 269,6
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	-27,9	-27,6	-0,2	-31,2	-32,0	-0,8	-18,4
Vård- och omsorgsnämnden	-572,7	-577,5	4,8	-693,0	-687,0	6,0	-644,3
Socialnämnden	-82,5	-88,5	6,0	-107,2	-102,2	5,0	-103,2
Byggnadsnämnden	-8,3	-6,6	-1,6	-7,7	-10,5	-2,8	-7,8
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-6,7	-7,9	1,2	-9,3	-8,5	0,8	-8,4
Nämndernas nettokostnad	-2 138,6	-2 151,1	12,5	-2 580,8	-2 574,6	6,2	-2 415,2
Intern kapitalkostnad	11,0	10,8	0,1	13,0	13,0	0,0	12,5
Statsbidrag, maxtaxa mm	13,2	9,2	4,0	11,0	16,9	5,9	16,3
Exploateringsintäkter	15,0	4,2	10,8	5,0	15,0	10,0	8,3
Pensioner, regleringspost	-77,0	-71,7	-5,4	-86,0	-69,6	16,4	-52,2
Lokaler	5,4	0,0	5,4	0,0	8,0	8,0	6,0
Oförutsedd verksamhet	-9,6	-8,3	-1,3	-10,0	-25,0	-15,0	-90,6
Verksamhetens nettokostnad	-2 180,7	-2 206,9	26,2	-2 647,8	-2 616,3	31,5	-2 515,1
Skatteintäkter	2 027,4	1 977,0	50,4	2 372,4	2 399,4	27,0	2 270,7
Utjämningsystem mm	233,7	196,3	37,5	235,5	277,5	42,0	329,7
Fastighetsavgift	99,7	98,3	1,4	118,0	119,6	1,6	112,0
Finansiella intäkter	59,0	10,8	48,2	12,9	61,4	48,5	66,6
Finansiella kostnader, inkl RBC och pension	-54,7	-44,2	-10,5	-53,0	-58,9	-5,9	-206,4
Årets resultat	184,4	31,2	153,2	38,0	182,6	144,6	57,4
Balanskravsjustering	-27,6	0,0	-27,6	0,0	-27,6	-27,6	81,8
Balanskravsjusterat resultat	156,8	31,2	125,6	38,0	155,0	117,0	139,2

9.2 Sammanställning av investeringsbudget och bokslutsprognos inom Kommunstyrelsen och Teknisk nämnd på projektnivå.

Investeringsredovisning (mnkr)	Budget	Prognos	Ack utfall	Budgetavvikelse/ prognos
Attraktiv offentlig plats & skärgård	-18,2	-16,8	-7,9	1,4
Stadsutveckling /Trafikplan	-2,8	-2,4	-1,5	0,4
Reinvestering, gator och vägar	-42,5	-41,1	-33,3	1,4
Trafikåtgärder	-10,8	-3,9	-3,5	6,9
Beläggingsåtgärder	-8,8	-8,8	-6,8	0,0
Gång och cykelvägar (säkra skolvägar, arbetspendling, rekreation)	-9,5	-14,3	-14,1	-4,8
Kultur & Fritid	-5,8	-2,6	-0,9	3,3
Miljöåtgärder	-2,0	-1,3	0,0	0,7
Digitala kartor, ortofoto	-1,7	-0,5	-0,1	1,2
Övrigt	0,0	0,0	3,1	0,0
Totalt inom Tekniskt utskott	-102,0	-91,6	-65,0	10,4
Totalt Kommunstyrelsen	-4,0	-4,0	-2,5	0,0
Totalt Österåkers kommun	-106,0	-95,6	-67,5	10,4